

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI
SZERVEZET

TRANSPORTATION SAFETY
BUREAU

ZÁRÓJELENTÉS

2007-202-4
SÚLYOS REPÜLŐESEMÉNY

Börgönd
2007. május 18.

Cessna-172
HA-TUO

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Jelen vizsgálatot

- a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben,
- a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény függelékeinek kihirdetéséről szóló 2007. évi XLVI. törvényben, valamint a 20/1997. (X. 21.) KHVM rendelet mellékletében megjelölt 13. Annexben,
- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kbvt.),
- a légiközlekedési balesetek, a repülőesemények és a légiközlekedési rendellenességek szakmai vizsgálatának szabályairól szóló 123/2005. (XII. 29.) GKM rendeletben foglaltak alapján,
- illetve a Kbvt. eltérő rendelkezéseinek hiányában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.
- A Kbvt. és a 123/2005. (XII. 29) GKM rendelet együttesen a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálják:
  - a) a Tanács 94/56/EK irányelve (1994. november 21.) a polgári légiközlekedési balesetek és repülőesemények vizsgálatának alapvető elveiről,
  - b) az Európai Parlament és a Tanács 2003/42/EK irányelve (2003. június 13.) a polgári repülésben előforduló események jelentéséről.

A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége a 278/2006.(XII. 23.) Korm. rendeleten alapul.

Fenti szabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a légiközlekedési balesetet és a súlyos repülőeseményt ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a repülőeseményeket, illetve légiközlekedési rendellenességeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között közlekedési balesethez vezethettek volna.
- A szakmai vizsgálat független a közlekedési baleset, illetve az egyéb közlekedési esemény kapcsán indult más közigazgatási hatósági, szabálysértési, illetve büntetőeljárástól.
- A szakmai vizsgálat során a hivatkozott jogszabályokon túlmenően az ICAO Doc 6920 Légijármű balesetek Kivizsgálási Kézikönyvben foglaltakat kell alkalmazni.
- Jelen zárójelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.

A Vizsgálóbizottság tagjaival szemben összeférhetetlenség nem merült fel. A szakmai vizsgálatban résztvevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem járhatnak el.

A Vb köteles megőrizni és más hatóság számára nem köteles hozzáférhetővé tenni a szakmai vizsgálat során tudomására jutott adatot, amely tekintetében az adat birtokosa az adatközlést jogszabály alapján megtagadhatta volna.

MEGHATÁROZÁSOK ÉS RÖVIDÍTÉSEK

GKM	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
ICAO	International Civil Aviation Organization Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet
KBSZ	Közlekedésbiztonsági Szervezet
Kbvt.	A légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény
KHVM	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium
PLH	Polgári Légiközlekedési Hatóság
NKH PLI	2007. január 1-jétől Nemzeti Közlekedési Hatóság Polgári Légiközlekedési Igazgatósága (továbbiakban PLI)
Vb	Vizsgálóbizottság

AZ ESET ÖSSZEFOGLALÁSA

Eset kategóriája		Súlyos repülőesemény
Légijármű	gyártója	Cessna Co. USA
	típusa	C-172
	felség- és lajstromjele	HA-TUO
	gyári száma	172 29004
	tulajdonosa	magántulajdonban
	üzembentartója	Hungary BE-SZI TOP Kft.
Eset	napja és időpontja	2007. május 18. 14 óra 37 perc
	helye	Börgönd
Eset kapcsán	elhunytak száma	Nem volt
	súlyos sérültek száma	Nem volt
Légijármű rongálódásának mértéke		Nem rongálódott
Lajstromozó állam		Magyar Köztársaság
Lajstromozó hatóság		NKH PLI
Eset helyszíne alapján illetékes kivizsgáló szervezet		KBSZ

Bejelentés, értesítések

A KBSZ ügyeletére az esetet 2007. május 18-án 16 óra 55 HungaroControl ügyeletes jelentette be.

A KBSZ ügyeletes

- 2007. május 18-án 16 óra 57 perckor jelentette a KBSZ ügyeletes vezetőjének, majd
- 2007. május 18-án 17 óra 00 perckor tájékoztatta a NKH PLI ügyeletesét.

Vizsgálóbizottság

A KBSZ főigazgatója a súlyos repülőesemény vizsgálatára 2007. május 18-án az alábbi vizsgálóbizottságot (továbbiakban Vb) jelölte ki:

vezetője	Dusa János	balesetvizsgáló
tagja	Badovszky György	balesetvizsgáló

Az eseményszűnet vizsgálat áttekintése

A kijelölt Vb a helyszíni vizsgálatot a bejelentés napján elvégezte, a rendelkezésre álló okmányokat áttanulmányozta, a hiányzó adatokat bekérte. A légijárművet zárta.

2007. május 21-én a repülőgép tüzelőanyag rendszerét valamint a porlasztót a Vb tüzetesen megvizsgálta az üzemeltető jelenlétében és közreműködésével. A légijármű zárása feloldva.

A Zárójelentés-tervezethez észrevétel nem érkezett.

1. TÉNYBELI INFORMÁCIÓK

1.1 A repülés lefolyása

A Szentkirályszabadja-Tököl gyakorló útvonal repülés során Székesfehérvár közelében a C-172 típusú légijármű motorja bizonytalanul kezdett működni, a fordulatszám 500 fordulat/percet esett, majd visszaállt. A jelenség újra megismétlődött, ezért a személyzet úgy határozott, hogy feladatukat megszakítva biztonságosabban leszállni a közeli Börgönd repülőtéren. A leszállást eseménymentesen végrehajtották.

1.2 Személyi sérülések

Személyi sérülés nem történt.

1.3 A légijármű sérülése

Az esetben érintett légijárműben, az eset kapcsán, anyagi kár nem keletkezett.

1.4 Egyéb kár

Egyéb kárt a vizsgálat befejezéséig a Vb-nek nem hoztak tudomására.

1.5 A személyzet adatai

1.5.1 A légijármű parancsnoka

Kora, neme	36 éves férfi	
Szakszolgálati engedélye érvényessége		
Szakmai	2007. december 31.	
Egészségügyi	2008. február 08.	
Képesítései	CPL/A repülőgép vezető	
Jogosításai	oktató	
Repült ideje/felszállások száma		
Összesen	3 800 óra	12 500
Utolsó 12 hónapban	360 óra	1 300
Utolsó harminc napban	40 óra	20
Az érintett típuson		
Összesen	800 óra	2 100
Utolsó 12 hónapban	100 óra	410
Utolsó harminc napban	20 óra	45

1.5.2 A tanulópilóta

Kora, neme	33 éves férfi	
Szakszolgálati engedélye érvényessége		
Szakmai	2007 december	
Egészségügyi	2007 november	
Képesítései	PPL/A repülőgép vezető	
Jogosításai	nincs	
Repült ideje/felszállások száma		
Összesen	102 óra	534
Utolsó 12 hónapban	63 óra	269
Utolsó harminc napban	3.6 óra	11
Az érintett típuson	típus átképzés alatt	

1.6 A légi jármű adatai

1.6.1 **Légi alkalmassági bizonyítvány érvényessége:** 2008. május 11.

1.6.2 Általános adatok

	repült idő	leszállások száma
Gyártás óta	4085 óra	n.a.
Utolsó karbantartás óta	18 óra	n.a.

A légi jármű az esemény előtt 5 repült órával volt motorcserén. A beszerelt motor nagyjavított, a javítás után öt évig raktározva volt, csak közvetlen beépítés előtt történt meg a kikonzerválása. A motorcserével egy időben a sárkány-tüzelőanyag rendszeren kisebb átalakítást végzett az üzemeltető. Miután a motorcsere előtt 13 órával történt a repülőgép ápolása, így a motorcserén és a tüzelőanyag-rendszer átalakításán kívül egyéb munkát nem végeztek el a sárkányon.

1.6.3 A légi jármű hajtómű adatai

	repült idő
Gyártás óta	n.a.
Utolsó nagyjavítás óta	1345 óra
Utolsó karbantartás óta	5 óra

1.7 Meteorológiai adatok

Az időjárási körülmények az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.8 Navigációs berendezések

A navigációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9 Összeköttetés

A kommunikációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.10 Repülőtéri adatok

A repülőtér paraméterei az esemény bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.11 Légi jármű adatrögzítők

A légi járművön adatrögzítő nem volt, az az érintett légi jármű típusra és feladathoz nincs előírva.

1.12 A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok

Az esettel összefüggésben roncs nem keletkezett.

1.13 Az orvosi vizsgálatok adatai

A légi jármű személyzete a feladat megkezdése előtt érvényes egészségügyi alkalmassági vizsgálatot rendelkezett.

1.14 Tűz

Az eset kapcsán tűz nem keletkezett.

1.15 A túlélés lehetősége

Az eset során életveszély nem alakult ki. Személyi sérülés nem történt.

1.16 Próbák és kísérletek

A Vb megvizsgálta a repülőgép tüzelőanyag rendszerét és porlasztóját. A vizsgálat megállapította, hogy:

- a tüzelőanyag tartályokban 85-90 l. benzin volt;
- a tartályok ülepítőiből leengedett benzin kb.100 ml, amiben mintegy 10 ml víz volt;
- a tüzelőanyag szűrő poharában kb. 50 ml víz és meghatározhatatlan állagú üledék volt. Az üledék csekély hányada fémforgács, ami az új szellőző cső beépítésekor keletkezett. Az üledék jelenléte nem befolyásolta a motor üzemét, mert a szűrőbetét előtt volt;
- a tartályok, a szellőzőcsövek és a szűrőbeömlő csonk jól átjárható volt, a benzin áramlását nem akadályozta;
- a porlasztó fedél levétele után teljesítmény csökkenést indokoló elszennyeződés nem volt található.

A porlasztó további szétszerelésénél a porlasztó bevezető csonkban lévő szűrő erősen szennyezett, részben eldugult állapotban volt.

1.17 Érintett szervezetek jellemzése

Az érintett szervezetek jellemzői az eset bekövetkezésére nem voltak hatással.

1.18 Kiegészítő adatok

A Vb-nek érdemi kiegészítő adatot nem hoztak tudomására.

1.19 Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A kivizsgálás során az általánostól eltérő módszerek alkalmazására nem volt szükség.

2. ELEMZÉS

A Vb a vizsgálatot a jelenség elemzésével kezdte, melynek során világossá vált, hogy a jelenséget a tüzelőanyag-rendszer részleges dugulása okozta. A részleges dugulás okoz olyan benzinellátási helyzetet, melyben a keverékképző rendszer csak korlátozott tömegű keveréket képes előállítani, ezért a motor teljesítménye lecsökken és csak ezzel a csökkent teljesítménnyel képes működni. Ennél nagyobb teljesítményigény esetén a motor lefullad, megáll.

A Vb a fenti gondolatmenetnek megfelelően kiszerezte a porlasztó szűrőjét tartalmazó bemeneti csavart. A csavar kiszérése csak rendkívül nagy nyomaték alkalmazásával sikerült, amely alkalmazása veszélyeztette az alumínium-öntvényből készült keverőház épségét. A szűrő kivétele után a Vb megállapította, hogy az aktív szűrőfelület mintegy 70 %-a kemény megkövesedett iszapréteggel borított és ezzel a szűrő átteresztő felülete 30 %-ra csökkent.

A kiszertelt szűrő fémhálója. A szennyeződés a hálón belül van.

Az előregedett tömítés

A szűrőbetét házához csatlakozó csővezeték szintén nehezen volt kioldható. Kioldás után a csavarkötés tömítését vizsgálva szembeötlött a tömítés előregedett, megrepedezett állapota. A tömítés állapota ellenére biztosan zárta a kötést, benzinelfolyásnak a Vb nem találta nyomát.

Nem hozható közvetlen összefüggésbe az eseménnyel, de a benzinrendszer sárkányhoz tartozó részének vizsgálatakor a főszűrőben a mintegy 200 ml térfogatban kb. 100 ml vizet és vegyes szilárd szennyeződést, többek között furásból származó alumínium-ötvözet forgácsot is talált a Vb.

A fent leírt gondolat alapján indokolt és helyes volt a repülőgép vezető döntése, mert nagyobb teljesítményigény esetén a gázkar előretolása a motor leállítását is eredményezte volna.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

A Vb az okmányok átvizsgálásánál megállapította, hogy a motor az eseményt megelőzően öt éve volt nagyjavításon a budaörsi nagyjavító műhelyben, ezt követően raktározásra került és csak az eseményt megelőző öt repült órával korábban építették be a sárkányba.

A nagyjavítási dokumentációnak a porlasztóra vonatkozó részében a porlasztó szétszedésére, hiba felvételezésére és javítására vonatkozó rovatok a munkát végző személy és a műszaki ellenőr aláírásával el voltak látva. *Ennek ellenére az a Vb véleménye, hogy a porlasztó szétszedése, hiba felvételezése és nagyjavítása nem történt meg!* Feltehetően a szűrő nehezen nyitható csavarmenete arra készítette a munkát végzőt, hogy inkább mellőzze a szétszedést, minthogy károsítsa a porlasztót.

A benzintartály-csatlakozók átalakítása után törvényszerűen ellenőrizni kellett volna a szűrőház tartalmát, függetlenül a karbantartási utasítás előírásaitól, amit az üzemeltető elmulasztott, ezért volt a főszűrőben szennyeződés.

4. BIZTONSÁGI AJÁNLÁSOK

A Vb nem talált olyan körülményt, ami biztonsági ajánlás kiadását indokolná.

Budapest, 2008. december " 29 "

Dusa János
Vb vezetője

Badovszky György
Vb tagja